

УДК: 378: [37.011.3-051:78]

МОГІЛЕЙ Ірина Владиславівна –
кандидат педагогічних наук, доцент,
доцент кафедри музикознавства,
інструментальної та хореографічної
підготовки Криворізького державного
педагогічного університету
<https://orcid.org/0000-0002-5908-7898>
e-mail: mogileyiv@gmail.com

ПОЛІХУДОЖНЄ ВИХОВАННЯ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ МУЗИЧНОГО МИСТЕЦТВА ЯК ПЕДАГОГІЧНА ПРОБЛЕМА

Постановка та обґрунтування актуальності проблеми. Однією з важливих характеристик культурної особистості є художньо-естетична вихованість і художня освіченість. Невипадково в останні роки ця проблема значно актуалізувалася в загальнопланетарному масштабі, про що свідчать Міжнародні конференції та Саміти, присвячені художній освіті (Лісабон – 2006, Сеул – 2010, Вільбад-Кройт – 2011, Гонг-Конг – 2012, Мюнхен, Вільбад-Кройт – 2013). Основна ідея цих зустрічей пов'язана з необхідністю затвердження розуміння важливості художньої освіти як невід'ємного компонента системи загальної освіти, яке має бути безперервним протягом усього життя людини, як важливого джерела натхнення людської особистості, її гуманізації та максимального розвитку закладених природою творчих здібностей.

Досліджуючи проблему гармонійного художнього розвитку особистості, педагогічно-дослідники все частіше розглядають поєднання видів мистецтва як цілісний фактор органічного впливу на суб'єкт навчання. Як зауважує Л. Савенкова, саме поліхудожній підхід до освіти забезпечує відродження традицій виховання комунікативної і творчої особистості, яка спроможна самостійно знаходити нетрадиційні, креативні рішення в будь-якій галузі, активно самовдосконалюватись та саморозвиватись [12]. Виходячи з вищезазначеного, поліхудожнє виховання містить значний потенціал удосконалення музичної підготовки.

Незважаючи на ґрунтовне висвітлення різноманітних аспектів досліджуваної проблеми в науково-методичній літературі, освітня практика засвідчує існування певних суперечностей, що виникають між суспільними запитом щодо професійних якостей майбутнього вчителя музичного мистецтва, загальними тенденціями гуманізації сучасної музичної освіти та відсутністю належної реакції потужного виховного впливу різних видів мистецтва на

духовний розвиток та становлення особистості фахівця під час навчання. Визначені суперечності складають суть обраної нами проблеми.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Визначена проблема знаходить своє відображення в теорії та практиці професійної підготовки вчителя музичного мистецтва. Проблеми поліхудожнього розвитку особистості знайшли відображення у працях В. Алєєва, О. Бузової, В. Киященко, Л. Масол, М. Новицького, Г. Падалки, Л. Предтеченської, Т. Рейзенкінд, О. Рудницької, Л. Савенкової, Г. Шевченко, О. Щолокової, Б. Юсова та інших.

На думку багатьох учених, поліхудожнє виховання майбутнього вчителя музичного мистецтва значною мірою залежить від результатів комплексного підходу до організації творчої діяльності. Осмислення генетичної спорідненості мистецтв та специфічного впливу художнього образу на свідомість особистості спричинило рух до інтегрованого поєднання дисциплін художньо-естетичного циклу в закладах освіти, визначило пріоритет педагогічних технологій особистісно-розвивального спрямування (О. Бузова, О. Гайдамака, Т. Дорошенко, Л. Масол). Спеціальні наукові праці присвячено методам впровадження художньо-інтеграційних процесів в мистецькій освіті (Л. Мун, Г. Падалка, О. Шевнюк, Б. Юсов).

До основних завдань сучасної педагогіки мистецтва відноситься розкриття перед учнями цілісної художньої картини світу. При цьому учні мають не тільки набутти мистецьких знань, а й оволодіти суб'єктивним досвідом емоційно-ціннісного ставлення до мистецтва, навчитися спілкуватися з художніми творами і опанувати простір духовних цінностей. Важливою умовою формування цих якостей є врахування у навчально-виховному процесі інтеграції різних видів мистецтва.

Мета статті – проаналізувати педагогічні позиції та визначити основні

шляхи поліхудожнього виховання майбутніх учителів музичного мистецтва в процесі професійної підготовки.

Виклад основного матеріалу дослідження. Одним із компонентів всебічно розвинутої, творчої особистості постає поліхудожній підхід у вихованні. Поліхудожній підхід – це якісно новий рівень педагогіки, для якого недостатньо простого взаємного ілюстрування й підкріплення даного виду мистецтва прикладами з інших галузей. Попри все «поліхудожній», «інтегрований» відрізняється від професійно-мистецтвознавчого, в якому головними є практичні навички та знання про мистецтво минулого. Сутність відмінностей поліхудожнього та інтегративного підходу полягає в забезпеченні педагогічних умов для творчості, за яких передбачається не повторення та запам'ятовування відомого, а творення образу, що дозволяє побачити світ по-іншому, з нової точки зору [6].

Аналіз наукової літератури показав, що існують споріднені поняття. Надамо їм коротку характеристику. Так, *поліхудожня свідомість* особистості – це сукупність міждисциплінарних знань і уявлень про особливості різних видів мистецтва та їх взаємодію у багатогранному культурному просторі. *Поліхудожня діяльність* характеризується включенням особистості у різновиди індивідуальної та колективної творчості на основі багатоманітних форм мистецької взаємодії, що стимулює вияв здатності бути естетично виразним і компетентним [9]. *Поліхудожній розвиток* (Б. Юсов) передбачає засвоєння одного виду мистецтва через долучення різних видів мистецтва, різних видів художнього мислення з опорою на художній образ, художньо-образну мову різних видів мистецтва, художні засоби виявлення, у тому числі ритм, музичність (мелодіку), структуру (конструкцію, композицію) та є обов'язковою умовою розвитку творчого потенціалу дитини [11].

Поняття «поліхудожній» стосовно характеристики культури та підходу до художньої освіти вживають усе частіше, воно означає характерну рису навчання, до складу якого належить безліч різноманітних мистецтв, об'єднаних з метою освоєння людиною дійсності в художній формі. Автором як поняття, так і відповідного напрямку в педагогіці є Б. Юсов, який першим поставив проблему інтеграції мистецтва в навчальній практиці й створив першу концепцію поліхудожньої освіти та виховання. Спираючись на виявлені Л. Виготським психолого-вікові доміанти

особистості в її художній діяльності, науковець стверджував, що «можна досягти гуманізації художньої освіти, привести її у відповідність із духовним зростанням особистості, поліхудожнім характером вихованців завдяки чергуванню освоєння ними мистецтв із урахуванням домінантних періодів зростання і розвитку» [15]. У концепції Б. Юсов розглядає принцип гуманітарного синтезу, що є шляхом гармонізації освітньої системи, поліхудожнього розвитку. Сутність цього принципу полягає в єдності мистецтва з історією, географією, антропологією, етнографією, культурологією, екологією, астрономією. Ці неоднорідні простори, впливаючи на багатогранний розвиток психіки особистості, є складовими компонентами поліхудожнього виховання та розвитку особистості на основі мистецької інтеграції [5].

Отже, *поліхудожня освіта* – це навчання й виховання особистості у процесі комплексного впливу на неї предметами гуманітарно-художнього циклу; це нові умови організації процесу навчання. Головне завдання поліхудожньої освіти – розвиток емоційно-чуттєвої сфери вихованців та удосконалення наданих їм природою вмінь чути, бачити, відчувати, рухатися, спілкуватися.

За визначенням Л. Масол, *поліхудожнє виховання* – це особистісно зорієнтоване планомірне долучення суб'єктів навчання до різних видів мистецтва у їх взаємодії, результатом якого є формування комплексу естетичних властивостей особистості, поліхудожньої свідомості та здатності до поліхудожньої діяльності, що забезпечують готовність до художньо-творчої самореалізації і художньо-естетичного самовдосконалення [7].

Проведений нами аналіз наукової літератури свідчить про наявність різних підходів до розуміння поняття «поліхудожній підхід» у вихованні. Класичним вважаємо визначення цього поняття фундатором ідеї взаємодії та інтеграції мистецтв у поліхудожньому розвитку школярів Б. Юсова: «Сутність поліхудожнього полягає у розкритті внутрішньої спорідненості виявлення образу в процесі знаходження його еквівалента в інших видах мистецтва у відповідності з педагогічною системою художньої модальності як системи каналів чуттєвого сприйняття інформації навколишнього світу (словесних, рухових, кінестетичних, зорових, звукових і кольорових). Завданням педагога є розвиток поліфонічного уявлення як «світу синтезу

почуттів, піднесення й очищення» [15, с. 55]. Поліхудожній підхід до навчання пов'язаний із застосуванням інтерактивних розвивальних форм роботи з вихованцями, що дає змогу розвивати в них художнє мислення, творчу уяву, дослідницькі здібності, вміння узагальнювати інформацію та комунікативні компетенції.

Мету поліхудожнього виховання вчені вбачають у тому, щоб дати можливість учню усвідомити витоки різних видів художньої діяльності і набути знань, умінь і навичок в галузі кожного мистецтва [2]. Науковці визначили педагогічні умови поліхудожньої освіти, такі як: вихід за рамки одного виду мистецтва; перенесення акценту зі сприймання на творчі вияви особистості; пов'язаність занять із найближчим оточенням, мистецтвом і традиціями регіону проживання; опора на вікові особливості вихованців; взаємодія і співробітництво у колективі учнів та педагогів [3].

У сучасних умовах розвитку суспільства виникає потреба у підготовці в сфері мистецтва педагогічних кадрів поліхудожнього профілю, яка забезпечує оволодіння ними кількома видами художньої діяльності. Фахівець поліхудожнього профілю оволодіває професійними ЗУН, а також готовий до розуміння механізмів інтеграції різних видів художньої діяльності на основі взаємодії мистецтв, що сприяє формуванню в нього світогляду, національного менталітету, пізнанню законів світової культури [10].

О. Соколова у своєму дослідженні визначила декілька аспектів вирішення проблеми інтеграції мистецьких знань, а саме: педагогічно-виховний феномен інтеграції мистецтва (О. Рудницька, О. Ценко); взаємодія різних видів мистецтва у педагогічному процесі (Н. Карпова, Л. Масол); аналіз завдань професійної художньо-естетичної підготовки вчителів (Т. Рейзенкінд, Л. Масол); розкриття шляхів впровадження інтегративних процесів у системи викладання окремих дисциплін (Г. Падалка, М. Бонфельд); класифікація рівнів інтегративних зв'язків між предметами художнього циклу (Г. Шевченко) [13].

Процес поліхудожнього виховання особливо необхідний у період професійного становлення майбутнього вчителя музичного мистецтва. Свідомим розумінням важливості поліхудожнього виховання можуть слугувати вже розроблені програми з мистецтва, проекти інтегрованих програм, статті у фахових журналах, науково-педагогічній літературі. Так, у журналі «Мистецтво та освіта» (1997) було надруковано Державний

стандарт загальної середньої освіти «Художня культура», який підготували відомі науковці України (О. Костюк, Л. Левчук, О. Рудницька, Л. Масол). Згідно з концепцією загальної середньої освіти акцент робиться на цілісний розвиток культури мислення, почуттів. На думку авторів проекту, необхідними передумовами впровадження в практику освітнього стандарту в «Художній культурі» є підготовка та кваліфікація педагогів мистецьких спеціальностей для загальноосвітньої школи, яка може здійснюватися на базі музично-педагогічних і художньо-графічних факультетів.

Проблеми комплексного підходу до художнього виховання висвітлюються у книзі Г. Падалки «Учитель, музика, діти» (1982), яка присвячена актуальним питанням музичного виховання дітей та підготовки висококваліфікованих фахівців – учителів музичного мистецтва загально-освітніх шкіл. У розділі «Співдружність чарівних муз» автор зазначає, що однією з найактуальніших проблем педагогіки є комплексний підхід до виховання молоді засобами різних видів мистецтва [8].

Особливе місце серед робіт щодо впровадження напрямків поліхудожньої освіти у вищій школі займають роботи М. Шишлянникової [14], в яких автор розкриває зміст дисципліни «Поліхудожні технології в музичній освіті», призначеної для професійної підготовки вчителів музичного мистецтва. У зміст даної дисципліни включені лекційні заняття, що розкривають філософські та естетичні засади проблеми взаємозв'язку мистецтв, а також практичні заняття, на яких студенти підбирають для шести модульних тем, призначених для введення в процес музичної освіти молодших школярів, аналоги живопису, поезії, скульптури, графіки для музичних творів.

Потреба в підготовці педагога-музиканта поліхудожнього профілю на основі взаємодії мистецтв зумовлена специфікою культурно-освітньої діяльності, для якої важливою є взаємодія музики, літератури, кіно, театру, образотворчого мистецтва. У зв'язку з цим доцільно зупинитися на потребі в підготовці вчителя музичного мистецтва поліхудожнього профілю, для якого засвоєння основ взаємодії мистецтв є одним із засобів вирішення освітніх завдань і оволодіння новими педагогічними технологіями в умовах з'ясування статусу професійної підготовки, який не ототожнюється лише з сукупністю знань, навичок та умінь у межах академічної освіти [1].

Розглядаючи специфіку поліхудожнього виховання майбутніх учителів музичного мистецтва у процесі професійної підготовки, доцільно вивчити сучасний стан підготовки студентів. Тож нами були проаналізовані освітньо-кваліфікаційні характеристики, навчальні програми, навчальні плани та інші документи, що регламентують вимоги до підготовки майбутнього вчителя музичного мистецтва.

Проведений аналіз зазначених документів приводить до висновку, що професійно-орієнтовані дисципліни у процесі підготовки майбутнього вчителя музичного мистецтва занадто диференційовані за своїм змістом і тому студентам доволі непросто проводити міжпредметні паралелі, які у галузі мистецтва оперують спільним понятійним апаратом естетичних категорій: художній образ, зміст у мистецтві, композиція, засоби художньої виразності, жанр, портрет, пейзаж, героїчне та прекрасне. Це засвідчує, що засвоєння естетичної теорії, загально-естетичних, мистецтвознавчих категорій, усвідомлене ставлення до різних видів мистецтва є необхідною умовою естетичного розвитку майбутніх учителів музичного мистецтва. Важливим компонентом у професійній підготовці виступає вміння аналізувати специфіку взаємозв'язку між різнохарактерними художніми знаннями декількох видів мистецтва і формуванням загально-мистецького погляду на розуміння різних видів художньої творчості.

Для прикладу наведемо фрагмент навчального плану для студентів галузі знань «Мистецтво» напрямку підготовки «Музичне мистецтво», кваліфікація фахівця «Бакалавр», термін навчання – 4 роки.

1. Цикл гуманітарних та соціально-економічних дисциплін: філософія, логіка, релігієзнавство, українознавство, економіка, іноземна мова, актуальні проблеми української історії та культури.

2. Основи науково-природничої підготовки: основи екології, основи медичних знань та безпеки життєдіяльності.

3. Цикл професійно-практичної підготовки: вікова та педагогічна психологія, соціальна психологія, педагогіка, естетика, етика, хорове диригування, вокальний клас, хоровий клас, методика музичного виховання, методика постановки голосу / теорія і методика викладання вокалу, постановка голосу, хорознавство та практикум роботи з хором / практикум з диригентсько-хорової підготовки, художньо-педагогічний аналіз музичних творів, практикум роботи з вокальними ансамблями,

загальна теорія музики: сольфеджіо, гармонія, аналіз музичних форм, основи наукових досліджень, народознавство та музичний фольклор України, мультимедійні технології у мистецькій освіті, історія музики, музичний інструмент, оркестровий клас, художня культура та методика її викладання, акомпанемент та імпровізація, акомпанемент та аранжування шкільного репертуару, поліфонія, інформаційно-комунікаційні засоби навчання.

На підґрунті проведеного аналізу можна зазначити, що, безперечно, є можливості використання взаємодії різних видів мистецтва, тому важливо скоординувати, визначити основні шляхи поліхудожнього виховання майбутніх учителів музичного мистецтва на основі вивчення дисциплін, передбачених навчальним планом. До таких шляхів можна віднести відвідування концертів, театральних постанов, галерей та написання студентами рецензій, художніх відгуків, статей; спецкурс «Поліхудожнє виховання учнів», творчі проекти, індивідуальні заняття з основного музичного інструмента, публічне виконання музичного твору на тематичних концертах тощо.

Висновки та перспективи подальших розвідок напрямку. Таким чином, перехід від традиційної (суб'єктно-об'єктної) до інноваційної (особистісно орієнтованої) парадигми навчання висуває принципово нові вимоги до вчителя мистецьких дисциплін, оскільки його професійна робота орієнтує на комплексний характер викладання предметів художньо-естетичного циклу.

Процес поліхудожнього виховання особливо необхідний у період професійного становлення майбутнього вчителя музичного мистецтва. Фахівець поліхудожнього профілю оволодіває професійними ЗУН, а також готовий до розуміння механізмів інтеграції різних видів художньої діяльності на основі взаємодії мистецтв, що сприяє формуванню в нього світогляду, національного менталітету, пізнанню законів світової культури. Взаємодія мистецтв, як фактор підготовки педагога поліхудожнього профілю, забезпечує формування потреби накопичення досвіду культури та його інтегрування в пізнавальні процеси учнів, самовдосконалення знань, умінь у їх проєкції в поняття сенсу й значення текстів культури, оволодіння педагогічними технологіями для професійної діяльності в контексті комунікативної компетенції на основі суб'єкт-суб'єктних взаємодій.

Поліхудожній підхід до оновлення змісту мистецької шкільної освіти потребує пошуку нових стимулів для професійної

підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва. У подальших наукових розвідках важливим вважаємо розробку методичних засад оптимального долучення майбутніх учителів до спілкування з художніми образами різних видів мистецтва саме в процесі їх музичного навчання, дослідження умов реалізації впливу поліхудожньої діяльності на удосконалення професійних основ навчально-виховного процесу з музичних дисциплін.

СПИСОК ДЖЕРЕЛ

1. Бродський Г. Л. Взаємодія мистецтв як фактор підготовки педагога-музиканта поліхудожнього профілю / Г. Л. Бродський, І. Л. Шевченко // Наукові записки КДПУ. Серія: Педагогічні науки: зб. наук. праць / ред. В. В. Радул [та ін.]. – Вип. 133. – Кіровоград: КДПУ ім. В. Винниченка, 2014. – С. 80–86.
2. Бузова О. Д. Поліхудожнє виховання як засіб удосконалення музичної підготовки майбутніх вчителів музики : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук: спец. 13.00.02 / Бузова О. Д. – Київ, 2004. – 19 с.
3. Загородня В. Упровадження поліхудожнього підходу до навчання в рамках шкільного курсу «Художня культура»: виступ на семінарі ІППО Київ. ун-ту ім. Б. Грінченка в дистанційному форматі [Електронний ресурс] / В. Загородня // Поліхудожнє виховання учнів 9 класу на уроках художньої культури : матеріали семінару вчителів художньої культури, 2010. – Режим доступу: http://ippo.org.ua/index.php?option=com_content&task=view&id=1369&Itemid=284. – Назва з домашньої сторінки Інтернету.
4. Костогрыз Т. А. Освоение студентами педагогического вуза пространственных компонентов музыкального образа в условиях взаимодействия искусств: дис. на соискание степени канд. пед. наук: 13.00.01 / Костогрыз Т. А. – Москва, 1996. – 196 с.
5. Мартянова Г. Взаємодія мистецтв у поліхудожньому розвитку учнів / Г. Мартянова // Рідна школа. № 5, 2001. – С. 59–61.
6. Масол Л. М. Інтеграція в системі шкільної мистецької освіти і поліхудожня підготовка вчителів / Л. М. Масол // Психолого-педагогічні проблеми сільської школи. – Вип. 4. – Київ: Наук. світ, 2003. – С. 7–15.
7. Масол Л. М. Художньо-педагогічні технології в основній школі: єдність навчання і виховання: метод. посібник / Л. М. Масол. – Харків: Друкарня Мадрид, 2015. – 178 с.
8. Падалка Г. М. Учитель, музика, діти / Г. М. Падалка. – Київ: Музична Україна, 1982. – 144 с.
9. Про вищу освіту: Закон України від 5 вересня 2017 р. № 2145-VIII / Верховна Рада

України. – Київ: Парлам. вид-во, – 2017. – С. 1–7

10. Рейзенкінд Т. Взаємодія мистецтв як фактор підготовки педагогів до художньо-просвітницької діяльності / Т. Рейзенкінд // Рідна школа. №2, 1999. – С. 48–49.
11. Савенкова Л. Г. Воспитание человека в пространстве мира и культуры: интеграция в педагогике искусства: монография / Л. Г. Савенкова. – Москва: МАГМУ-РАНХиГС, 2014. – 156 с.
12. Савенкова Л. Г. Полихудожественное образование как фактор развития детей и юношества / Л. Г. Савенкова // Педагогика. № 5, 2006. – С. 17–23.
13. Соколова О. В. Методичні основи інтеграції мистецьких знань у підготовці майбутніх учителів музики і художньої культури: автореф. дис. на здобуття ступеня канд. пед. наук: спец. 13.00.02 / Соколова О. В. – Київ, 2004. – 20 с.
14. Шишляникова Н. П. Полихудожественная подготовка будущего педагога-музыканта к работе в школе / Н. П. Шишляникова // Вестник Полоцкого гос. ун-та. № 15, 2013. – С. 21–26.
15. Юсов Б. П. Стратегия взаимодействия искусств в воспитании школьников: новая парадигма / Б. П. Юсов // Взаимодействие искусств. – Астрахань: Институт усовершенствования учителей, 1997. – С. 214–220.

REFERENCES

1. Brodskyi, G. L. (2014). *Vzaemodiya mistetstv yak faktor pidgotovki pedagoga-muzikanta polihudozhnyogo profilyu*. [Interaction of arts as a factor in the training of a teacher-musician of the artistic profile]. Kirovograd.
2. Buzova, O. D. (2004). *Polihudozhne vihovannya yak zasib udoskonalennya muzichnoyi pidgotovki maybutnih vchiteliv muziki*. [Poly-arts education as a means of improving the musical training of future music teachers]. Kyiv.
3. Zagorodnya, V. (2010). *Uprovadzhennya polihudozhnyogo pidhodu do navchannya v ramach shkilnogo kursu «Hudozhnya kultura»: vistup na seminari IPPO Kyiv. un-tu im. B. Grinchenka v distantsiyному formati*. [Implementation of the polyhudyic approach to studying in the school course «Art Culture»: Speech at the IPPE Seminar Kyiv. B. Grinchenko University in the remote format [Electronic resource]. Kyiv.
4. Kostogriz, T. A. (1996). *Osvoenie studentami pedagogicheskogo vuza prostranstvennih komponentov muzikalnogo obraza v usloviyah vzaimodeystviya iskusstv*. [Students of the pedagogical university of spatial components of the musical image in the conditions of interaction of the art]. Moscow.
5. Martyanova, G. (2001). *Vzaemodiya mistetstv u polihudozhnyomu rozvitku uchniv*. [Interaction of arts in the field of artistic development of students]. Kyiv.

6. Masol, L. M. (2003). *Integratsiya v sistemi shkilnoyi mistetskoï osviti i polihudozhnya pidgotovka vchiteliv*. [Integration in the system of school art education and poly-artistic training of teachers]. Kyiv.

7. Masol, L. M. (2015). *Hudozhno-pedagogichni tehnologiyi v osnovniy shkoli ednist navchannya i viovannya: metod. posibnik*. [Art-pedagogical technologies in the basic school: the unity of education and education: a method. manual]. Harkiv.

8. Padalka, G. M. (1982). *Uchitel, muzika, diti*. [Teacher, music, children]. Kyiv.

9. Pro vishyu osvitu: Zakon Ukraini vid 5 veresnya 2017 r. № 2145-VIII (2017). [About higher education: Law of Ukraine dated September 5, 2017, No. 2145-VIII / The Verkhovna Rada of Ukraine]. Kyiv.

10. Reyzenkind, T. (1999). *Vzaemodiya mistetstv yak factor pidgotovki pedagogiv do hudozhno-prosvitnitskoyi diyalnosti*. [Interaction of arts as a factor in preparing teachers for artistic and educational activities]. Kyiv.

11. Savenkova, L. G. (2014). *Vospitanie cheloveka v prostranstve mira i kulturi: integratsiya v pedagogike iskusstva: monografiya*. [Education of a person in the space of peace and culture: integration in the pedagogy of art: a monograph]. Moscow.

12. Savenkova, L. G. (2006). *Polihudozhestvennoe obrazovanie kak factor razvitiya detey i yunoshstva*. [Poly-artistic education as a factor in the development of children and adolescents]. Moscow.

13. Sokolova, O. V. (2004). *Metodichni osnovi integratsiyi mistetskih znan u pidgotovtsi maybutnih*

uchiteliv muziki i hudozhnyoyi kulturi. [Methodical bases of integration of artistic knowledge in the preparation of future teachers of music and artistic culture]. Kyiv.

14. SHishlyannikova, N. P. (2013). *Polihudozhestvennaya podgotovka budushego pedagoga-muzikanta k rabote v shkole*. [Poly-artistic training of the future teacher-musician to work in school]. Polotsk.

15. Yusov, B. P. (1997). *Strategiya vzaimodeystviya iskusstv v vospitanii shkolkov: novaya paradigma*. [Strategy of interaction of arts in the education of schoolchildren: a new paradigm]. Astrahan.

ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРА

МОГЛЕЙ Ірина Владиславівна –

кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри музикознавства, інструментальної та хореографічної підготовки Криворізького державного педагогічного університету.

Наукові інтереси: музична педагогіка, педагогіка і методика мистецької освіти.

INFORMATION ABOUT THE AUTHOR

MOGILEY Iryna Vladislavivna – Candidate

of Pedagogical Sciences, Associate Professor, Associate Professor of Musicology Department, Instrumental and Choreographic Training of Kryvyi Rig State Pedagogical University.

Circle of scientific interests: musical pedagogy, pedagogy and methodology of artistic education.

Стаття надійшла до редакції 13.03.2019 р.

УДК 318.98.45.

ОСАДЧА Тетяна Всеволодівна – кандидат педагогічних наук, доцент, завідувач кафедри диригентсько-хорової підготовки Південноукраїнського національного педагогічного університету імені К. Д. Ушинського
e-mail: kafdirhor@gmail.com

ПЕДАГОГІЧНІ УМОВИ ФОРМУВАННЯ ВИКОНАВСЬКИХ УМІНЬ У ПРОЦЕСІ ВОКАЛЬНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ МУЗИЧНОГО МИСТЕЦТВА

Постановка та обґрунтування актуальності проблеми. Вокальна підготовка займає значне місце у структурі професійного становлення майбутніх учителів музичного мистецтва на підставі того, що діяльність вчителя музичного мистецтва, в першу чергу, пов'язана із співом, як на уроці музики, так і в позакласних заходах. Саме вчитель музичного мистецтва покликааний допомагати учням залучатися до музичного мистецтва, розуміти його глибинний зміст, своїми вміннями і своїм особистим прикладом

повинен залучати їх до музикування, збуджувати творчі здібності. Такі завдання вимагають від учителя високого професіоналізму у сфері вокальної діяльності.

Процес формування виконавських умінь майбутніх учителів музичного мистецтва у закладі вищої освіти характеризується динамічністю і насиченістю. Його складність полягає у тому, що педагогічні впливи мають бути доцільними та індивідуалізованими, враховувати індивідуальні можливості кожного студента і численні фактори, які